

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА
МИНИСТРЛИГИ**

ИЛИМ

ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

ТАБИЯТ ТААНУУ ЖАНА ГЕОГРАФИЯ ФАКУЛЬТЕТИ

ФИЗИКАЛЫК ГЕОГРАФИЯ, КОЛДОНМО ГЕОДЕЗИЯ ЖАНА ТТК КАФЕДРАСЫ

«Бекитемин»

Физикалык география, колдонмо геодезия
жана ТТК кафедрасынын «___» _____ 2020-ж.
өткөрүлгөн № 1 кеңешмесинде бекитилди.
Кафедра башчысы _____ Шербаева З.

«Макулдашылды»

Табият таануу жана география факультетинин
усулдук кеңешинин «___» _____ 2020-ж.
өткөрүлгөн № 1 кеңешмесинде бекитилди.
Усулдук кеңеш _____

«Саламаттыкты сактоодогу информатика жана биомедициналык инженерия»
бакалавр академиялык баскычында окуган студенттер үчүн

«КЫРГЫЗСТАНДЫН ГЕОГРАФИЯСЫ»

дисциплинасы боюнча түзүлгөн

ОКУУ-УСУЛДУК КОМПЛЕКСИ

Окуу усулдук комплекси мамлекеттик билим берүү стандартынын жогорку кесиптик билим берүү программасынын №1455/1 2017-ж. 17-ноябрдагы буйругунун негизинде “Физикалык география, колдонмо геодезия жана ТТК” кафедрасынын окутуучу Шаимкулова Роза Раимбердиевна тарабынан иштелип чыкты.

Ош-2020

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА
ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

ТАБИЯТ ТААНУУ ЖАНА ГЕОГРАФИЯ ФАКУЛЬТЕТИ

ФИЗИКАЛЫК ГЕОГРАФИЯ, КОЛДОНМО ГЕОДЕЗИЯ ЖАНА ТТК КАФЕДРАСЫ

«Бекитемин»

Физикалык география, колдонмо геодезия жана ТТК кафедрасынын «__» _____ 2020-ж. өткөрүлгөн № 1 кеңешмесинде бекитилди.
Кафедра башчысы _____ Шербаева З.

«Макулдашылды»

Табият таануу жана география факультетинин усулдук кеңешинин «__» _____ 2020-ж. өткөрүлгөн № 1 кеңешмесинде бекитилди.
Усулдук кеңеш _____

**СТУДЕНТТЕРДИ ОКУТУУ ПРОГРАММАСЫ
СИЛЛАБУС (SYLLABUS)**

Дисциплина: **«КЫРГЫЗСТАНДЫН ГЕОГРАФИЯСЫ»**

Багыты: **550200 “Физика-математикалык билим берүү” бакалавр**

Даярдоо профили: **Математика жана информатика**

Окутуунун формасы (күндүзгү)

Кредиттер саны бардыгы **2 (кредит)**

Курс **2**

Семестр **3**

Лекция **16 саат**

Практикалык сабактар **14 саат**

Чектердеги текшерүүлөрдүн (РК) саны **2**

СӨИ **30саат**

Сынак **3** семестр

Аудиториялык сааттар бардыгы **30саат**

Аудиториядан тышкаркы сааттар бардыгы

Жалпы эмгек көлөмдүүлүгү **60саат**

Окуу планы боюнча сааттардын эсеби

« Кыргызстандын географиясы»	Сааттардын саны					СӨАИ	отчеттуулук
	Баары	Аудиториялык сабактар					
		Бардык ауд. сабактар	Лекция	Практ (семина.)	Лаб		III-семестр
2-курс, III- семестр	60саат (2кредит)	30	16	14	-	30	Экзамен

Байланыш үчүн маалымат:

Окутуучу жөнүндө маалымат	Сабак өтүлүүчү орду жана убактысы		Байланыш үчүн маалымат		Эмгек стаж
Шаймкулова Роза Раимбердиевна	аудит.	офис.	телефон	электр.почта	
		201	207 (ТТГФ)	0(550) 80-22-84 0(770) 80-82-84	E-mail: riamin25 @mail.ru

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА
ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

ТАБИЯТ ТААНУУ ЖАНА ГЕОГРАФИЯ ФАКУЛЬТЕТИ

ФИЗИКАЛЫК ГЕОГРАФИЯ, КОЛДОНМО ГЕОДЕЗИЯ ЖАНА ТТК КАФЕДРАСЫ

«Бекитемин»

Физикалык география, колдонмо геодезия жана ТТК кафедрасынын «__» _____ 2020-ж. өткөрүлгөн № 1 кеңешмесинде бекитилди.
Кафедра башчысы _____ Шербаева З.

«Макулдашылды»

Табият таануу жана география факультетинин усулдук кеңешинин «__» _____ 2020-ж. өткөрүлгөн № 1 кеңешмесинде бекитилди.
Усулдук кеңеш _____

ЖУМУШЧУ ПРОГРАММАСЫ

Дисциплина: «**КЫРГЫЗСТАНДЫН ГЕОГРАФИЯСЫ**»

Багыты: **550200 “Физика-математикалык билим берүү” бакалавр**

Даярдоо профили: **математика жана информатика**

Окутуунун формасы (күндүзгү)

Кредиттер саны бардыгы **_2_ (кредит)**

Курс **_2_**

Семестр **_3_**

Лекция **_16_ саат**

Практикалык сабактар **_14_ саат**

Чектердеги текшерүүлөрдүн (РК) саны **_2_**

СӨИ **_30_ саат**

Сынак **_3_ семестр**

Аудиториялык сааттар бардыгы **_30_ саат**

Аудиториядан тышкаркы сааттар бардыгы

Жалпы эмгек көлөмдүүлүгү **_60_ саат**

Окуу планы боюнча сааттардын эсеби

«Кыргызстандын географиясы»	Сааттардын саны				СӨИ	отчеттуулук	
	Баары	Аудиториялык сабактар					Ш-семестр
		Бардык ауд. сабактар	Лекция	Практ (семина.)			
2-курс, III- семестр	60саат (2кредит)	30	16	14	-	30	Экзамен

2020-2021-окуу жылы үчүн

I. Окуу программасы: Кыргыз Республикасынын Билим жана Илим Министрлигинин № 1455/1 2017- жылы 17-ноябрдагы буйругунун негизинде түзүлдү. “Физикалык география, колдонмо геодезия жана ГТК” кафедрасынын 2020-жылдын «2» сентябрындагы кеңешмесинде (№ 1 токтомунда) талкууланган жана сунушталган.

Кафедра башчысы, доцент: _____ **З.Э. Шербаева**

II. Дисциплинанын аталышы: Кыргызстандын географиясы

III. Окутуучу жөнүндө маалымат:

Лектор:

Шаимкулова Роза Раимбердиевна – Физикалык география, колдонмо геодезия жана табият таануу концепциясы кафедрасы, ОшМУ, Табият таануу жана география факультети.

Стажы – 15 жыл. Билими – жогорку, ОшМУнун табият таануу жана география факультетинин география адистигин 2009-жылы артыкчылык диплом менен бүтүргөн. 2016-жылы ОшМУнун магистратурасын аяктаган.

Иш телефону: 03222-6-52-24, Иш орду: 723500. ОшМУнун 6 корп,

Исанова 77 көчөсү 206-каб.

Моб. телефону: 0770-80-82-84, 0550-80-82-84, E-mail: riamin25@mail.ru

Учурдагы текшерүү жөнүндө маалымат:

1-модул үчүн 3 жолу учурдагы текшерүү, 1 жолу аралык текшерүү өткөрүлөт.

2-модул үчүн 3 жолу учурдагы текшерүү 1 жолу аралык текшерүү өткөрүлөт.

V. Кредиттин көлөмү: 2 (кредит).

VI. Курсту окутуунун жылы жана семестри: 2020-2021-окуу жылы, 3-семестр.

VII. Дисциплинаны окутуунун максаты:

Студенттерди Кыргызстандын географиясынын негизги максаттары жана маселелери менен тааныштыруу; аларга Кыргызстандын физикалык жана экономикалык географиясы боюнча маалымат берүү жана алардын практикалык жеке ишмердигинде Кыргызстандын географиясын окуп үйрөнүүдө колдонуунун айрым ыкмаларын калыптандыруу; Манас чексиз ойдун чексиз күчү экендигин, “Кыргыз” деген сөз “Кырк угуз” (Угуздун кырк баласы) дегенди түшүндүрүп, алгач Күн (Гун) эли деп аталып, “түрк” дүйнөсүнүн башатында тургандыгын далилдеп, студенттердин элге, жерге болгон патриоттук сезимин ойготуу жана бирдиктүү улуттук идеологияны түзүү болуп саналат.

Дисциплинаны окутуунун милдеттери:

Кыргызстандын географиялык алган ордун, физикалык географиялык абалын, рельефин, геологиялык түзүлүшүн, кен-байлыктарын, топурактарын, климатын, ички сууларын билүү менен геоэкологиялык абалына баа берүү.

Кыргызстандын экономикалык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен, калкын, өнөр-жайын, айыл-чарбасын, транспортун, тышкы экономикалык байланыштары боюнча билимин калыптандыруу.

Табигый шарттар менен ресурстарды толук жана сарамжалдуу пайдалануу, өндүргүч күчтөрүн жана өндүрүшүн ырааттуу жайгаштыруу, табиятты коргоо, калыбына келтирүү жана кайра куруу жаатында илимий негиздерди иштеп чыгуу. Мекенди сүйүүгө, башка элдер менен интернационалдык, тилектештик сезимин активдештирүү, турмуштук позициясын калыптандырууга тарбиялоо.

Дисциплинанын окуп үйрөнүүнүн натыйжасында студент билүүсү керек билет:

- Негизги илимий-теориялык түшүнүктөрдү, терминдерди, аларды практикалык жана теориялык тапшырмаларды (маселелерди) чечүү үчүн колдоно билүүсү керек. Билим берүүнүн жана кесиптик ишмердиктин негизги баалуулуктарын,

географиялык изилдөөлөрдө позитивдүү жана конструктивдүү уюштуруунун жана өнүктүрүүнүн негизги ыкмаларын;

- Предметке таандык терминдик атоолордун маанилерин түшүнөт;
- **«Кыргызстандын географиясы»** предметинин предмет катары калыптанышын жана өнүгүү тарыхын билет.
- Дүйнөнүн учурдагы социалдык, экономикалык, саясий жана маданий өнүгүшүнүн өзгөчөлүктөрүн баалай билүү;
- кесиптик жана инсандык өсүүнү ишке ашыруунун методологиялык ыкмаларын билет;
- студент илимий түшүнүктөрдү таанып билет, мүнөздөйт, аныктама берет, баяндайт, чечмелейт.

жасай алат:

- Теориялык алган билимдерин практикада колдоно алышы. эксперимент жүргүзөт, карта боюнча номенклатураларды колдоно алат. маалыматты топтойт, салыштырат, классификациялайт. Терминдерди колдоно билүү менен аны чечмелей билиши.
- окутуунун түрдүү формаларын уюштуруп-өткөрүүдө заманбап усулдарды, инновациялык жана мультимедиялык технологияларды колдонууну;
- жаратылыштын өнүгүүсүн, абалын, жаратылыштык-антропогендик комплекстеринин абалын анализдейт, жалпылайт, схема түзө алат, синтездейт, корутунду чыгарат,

көндүмүнө ээ болот:

- Физикалык жана эконом географиялык, экологиялык, экономикалык кырдаалдарын (абалына) баа бере алат.
- кесиптик билимдерин жана көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн ыкмаларына;
- билим берүү жана тарбиялоо концепцияларын талдоого жана тандап алуу ыкмаларына ;
- билим берүүдө долбоорлоо ыкмаларына жана инновациялык ишмердикке;
- кесипке байланышкан маалымат булактарын (журналдар, сайттар, билим берүү порталдары ж.б.) колдонуу ыкмаларына

- Жаратылыштык-ресурстук потенциалын, абалын, ландшафттын туруктуулугун жана ар түрдүүлүгүн, антропогендик факторлордун таасирин далилдейт прогноздойт, маселелерди жоюу чараларын сунуштайт.

Дисциплинаны өздөштүрүүдө студент төмөндөгүлөрдү билүү зарыл:

«Кыргызстандын географиясы»

предметин окуп үйрөнүүнүн натыйжасында студенттер төмөнкүлөрдү билүүлөрү тийиш:

- география предмети, география маалыматтар булагы географиялык билимдерди алуу методдору жөнүндө түшүнүккө ээ болууга: ар бир этапта география илиминин өнүгүү этаптарынын өзгөчүлүктөрүн тактоо, талдоо.
- географиялык илимдин жана аны менен болгон жер жөнүндөгү чектеш илимдердин негизги түшүнүктөрүн категорияларын өздөштүрүүгө.
- эл чарбалык жана социалдык проблемаларды чечүүдө географиялык билимдин ролун түшүнө билүүгө:

Мурдагы реквизиттер (билимдер).

Студент боюнча билимдерди көндүмдөрдү ээлөө үчүн анын ар тараптуу даярдыгы болуусу керек.

«Кыргызстандын географиясы»

курсун өздөштүрүү үчүн студенттер мектеп курсунда өтүлгөн биология, химия, география, астрономия, зоология, геоэкология, геохимия, жер таануу жана башка предметтерде берилген маалыматтар менен тааныш болуусу керек.

курсун өздөштүрүү менен студенттин тандап алган кесибине байланышкан предметтерди окуу менен студент илимий түшүнүктөрдү таанып билүүсү. Карталарды классификациялайт, анализдейт, жалпылоо корутунду чыгаруу, Программанын материалдары предметтер аралык байланыштарды да эсепке алуу менен тандалды.

Кийинки реквизиттер (билимдер).

«Кыргызстандын географиясы» курсун өздөштүрүү менен студенттин тандап алган кесибине байланышкан предметтерди окуу менен Мисалы: математика, геометрия, физика, черчение, химия, экономика, тарых жана башка предметтик маалыматтарды кайра кайталап, анализдөө, синтездөө, корутунду чыгаруу, прогноздоо маселелери сыяктуу практикалык маселелерди чыгара алат. Программанын материалдары предметтер аралык байланыштарды жана адистиктерди да эсепке алуу менен тандалды.

Курсту окутуу саясаты

Окуу процесси модулдук-рейтингдик системасы боюнча жүргүзүлөт, ал эми билимди баалоо AVN маалыматтык система менен жүргүзүлөт.

Ар бир студент жүрүм-турумдун этиканын жоболору менен тааныш болуп, ЖОЖдун ички эрежелерине баш ийүүсү зарыл.

Учурдагы текшерүү жөнүндө маалымат:

1-модуль үчүн 2 жолу учурдагы текшерүү өткөрүлөт.

2-модуль үчүн 2 жолу учурдагы текшерүү өткөрүлөт.

Техникалык камсыздоо.

Сабак атластар, контур карталар, тематикалык карталар, компьютер, тарыхый жазмалар, видеофильмдер, слайддар менен камсыздалышы зарыл.

Дисциплинанын аннотациясы

Дисциплинанын аталышы	«Кыргызстандын географиясы»
НББПдагы орду	ВК МЕН
Пререквизиттер	География, биология, тарых, жер таануу, геоэкология. Кыргызстандын физикалык географиясы, Кыргызстандын экономикалык географиясы.
Постреквизиттер	Кыргыздардын тарыхый географиясы, ТТК.
Дисциплинанын максаты	Кыргызстандын физикалык географиялык абалын, тоолорун, рельефин, геологиялык түзүлүшүн, кен-байлыктарын, топурактарын, климатын, ички сууларын, мөңгүлөрүн билүү менен геоэкологиялык абалына баа

	берүү. Студенттердин элге, жерге болгон патриоттук сезимин ойготуу жана бирдиктүү улуттук идеологияны түзүү.
Калыптандыруучу компетенциялар	ОК-2, ОК-3
Дисциплинаны окутуудан күтүлүүчү натыйжалар ОН	Күтүлүүчү натыйжалар: Билет: Географиялык билимдердин бирдиктүү системасын түшүнө алат. Кыргызстандын жаратылыш шартына, өсүмдүктөрүнө, жаныбарларына, жеринин тарыхый доордон бери кыскарып барышына мүнөздөмө берип , жерибизге физикалык географиялык жана тарыхый географиялык жактан талдоо жүргүзө алат , азыркы жашаган жерибиздин кол тийбестигине, анын келечегине баа берет .
Дисциплинанын кыскача мазмуну	Кыргызстандын географиясы өлкөнүн тарыхый доорлордон берки кыргыздардын жашаган аймактарын талдап, картага түшүрүп, азыркы чек арада жашап калгандыгынын себебин, кыргыздардын Евро – Азия өлкөсүндө азыркы таркалышын географиялык жактан терең окуп үйрөнүү менен ага аяр мамиле кылууга үйрөнүп, патриоттук сезимин ойготуу, чек ара көйгөйүн талдай билүү болуп саналат. Кыргызстандын географиясы өлкөнүн тарыхый доорлордон берки кыргыздардын жашаган аймактарын талдап, картага түшүрүп, азыркы чек арада жашап калгандыгынын себебин, кыргыздардын Евро-Азия өлкөсүндө азыркы таркалышын географиялык жактан терең окуп үйрөнүү менен ага аяр мамиле кылууга үйрөнүп, патриоттук сезимин ойготуу, чек ара көйгөйүн талдай билүү болуп саналат.
Окутуучунун Ф.А.А.	Шаимкулова Роза Раимбердиевна

VIII. Курстун баяндалышы (Аннотация)

“Кыргызстандын географиясы”- дисциплинасында Кыргызстандын физикалык, экономикалык жана Кыргыздардын тарыхый географиясын окутууну үйрөтөт.

География байыркы илим болгондуктан тигил же бул аймактын өлкөнүн географиясынын калыптанышын, кен байлыктарын, рельефин, климатын, ички сууларын, органикалык дүйнөсүн, калкын, өнөр жайын, айыл чарбасын, транспортун, калкынын тарыхый доорлордо жашаган жерлерин, миграциясын, демографиялык проблемаларын, тарыхый жана саясий багытын изилдейт.

“Кыргызстандын географиясы” Кыргыздардын аймактык тарыхый географиясы, географиялык-геоморфологиялык түзүлүшү, геоэкологиялык абалы, саясий экономикалык багытта келечектеги өнүгүүсү окутулуп, жеринин бүтүндүүлүгүн сактап калуу идеясы берилип студенттердин патриоттук сезими ойготулат.

“Кыргызстандын географиясы” 5 этапта окутулат:

1-этапта: Кыргызстандын физикалык географиясы

2-этапта: Кыргызстандын экономикалык географиясы

3-этапта: Тарыхый географиясы : империясы, каганаттары, хандыктарынын орду

4-этапта: Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары

5-этапта: Кыргыздардын байыркы жана азыркы таркалуу географиясы. Байыркы Кытайөлкөлөрү, Кыргызстандын чек арасындагы демаркация жана делимитация маселелери, байыркы жана азыркы топонимдердин дал келиши

Пререквизиттер: Курстуокупүйрөнүүтөмөнкүкурстарганегизделет: География, Биология, Химия, Астрономия, Зоология, Геоэкология, Геохимия, Жертаануу, Тарых, Географияилимининтарыхы, методологиясы, Калктынгеографиясы, Тарыхыйжазмалар

Постреквизиттер: Дисциплинаныннегизгижоболорутөмөндөгүдисциплиналардыокут ууданегизболот: Геоэкология, Өлкөтаануу, Адабият, ж.б.

IX. Дисциплинаны өздөштүрүүнүн деңгээлине болгон талаптар

«Кыргызстандын географиясы» предметин окуп-үйрөнүүдө студентте төмөнкү компетенциялар калыптанат:

№	Компетенциянын коду жана аталышы	Күтүлүүчү натыйжалар : 9-ОН: ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Лекциянын №
1.	ЖИК – 1 Атмосфера жана гидросфера боюнча жалпы түшүнүктөрдүн мыйзамдарын жана кубулуштардын пайда болуусун билет. Гидрометеорологиялык маалыматтарды түшүнүү, баяндоо жана анализдөө көндүмдөрүнө ээ болот. Теориялык алган билимдерин айлана чөйрөнү коргоодо, гидрометеорологиялык өлчөөлөрдү алууда жана алынган маалыматтарды талаа практикасында интерпретациялоодо пайдалана алат. Жер суу аттарынын келип чыгышы, алардын таркалуусунда тарыхый географиялык факторлордун ролун билет (ККК-2).	Билет: Географиялык тарыхый окуяларды окуп үйрөнүүдө аларга туура баа берүүнү, өз алдынча анализ жасоону билет; Жасай алат: Географиялык билимдердин бирдиктүү системасын түшүнө алат. Географиялыктарыхый изилдөөлөрдү талдоого, коомдогу болуп өткөн тарыхый процесстерди өздөштүрүүнү жана алардын илимий баалуулугун аныктоого жөндөмдүү; Көндүмүнө ээ болот: Изилдөө экспедициялардын илимий көз-караштардын чындыкка дал келүүсүн, туура, так чагылдыруусун аныктоо ыкмаларына ээ болот.	№1-13– лекциялар 9-ОН ЖИК1
2.	СИЖМК – 4 География илиминин өнүгүү тарыхын жана методологиясын билет, географиялык тарыхый маалыматтарды пайдалануу менен тарыхый доорлордо түзүлгөн жер шарынын карталарын азыркы түзүлгөн карталар менен салыштырып, талдоо жүргүзө алат.	Билет: коомдук илимдер системасында география илиминин ордун, тарыхый өнүгүүнүн закон ченемдүүлүктөрүн билет; Жасай алат: Студент алган билимин тынымсыз өнүктүрүүгө жана пайдалана алууга жөндөмдүү. Көндүмүнө ээ болот: Студенталган билимин турмуш менен байланыштыруу жолдору, ыкмалары, каражаттары жөнүндөгү билимдерге жана аларды өз ишмердигинде колдонуу.	№1-13 – лекциялар 9-ОН СИЖМК 4

ЖИК – Жалпы илимий компетенциялар

СИЖМК – Социалдык – инсандык жана жалпы маданий компетенциялар

ЖИК – 1 – Айлана – чөйрө жөнүндөгү илимий билимдердин толук системасына ээ, маданияттын турмуш – тиричиликтин баалуулуктарында багыт аныктоого жөндөмдүү.

СИЖМК – 4 – Сергек жашоо үлгүсүнө, табиятты коргоого жана ресурстарды рационалдуу колдонууга керек болгон билимдерин колдонууга жөндөмдүү.

9-ОН – Ресурстарды сарамжалдуу колдонууга, табиятты коргоого, программалык комплекстерди сарамжалдуу пайдаланууну камсыз кылууга жөндөмдүү болуп саналат.

Х. «Кыргызстандын географиясы» дисциплинасынын компетенциялар картасынын темаларда берилиши

	Компетенциялар	ЖИК - 1	СИЖМК - 4	компет. саны	Эскертүү
1	Кыргызстандын физикалык–географиялык абалы	ж	о	2	
2	Кыргызстандын климаты жана ички суулары	ж	о	2	
3	Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү Кыргызстандын аймагын физикалык–географиялык райондоштуруу	ж	о	2	
4	Кыргызстандын геоэкологиялык абалы	о	ж	2	
5	Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү	о	т	2	
6	Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары	о	ж	2	
7	Кыргызстандын өнөр жайы	о	ж	2	
8	Кыргызстандын айыл чарбасы	о	ж	2	
9	Тышкы экономикалык байланыштары	о	ж	2	
10	Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү.	ж	о	2	
11	Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары	ж	о	2	
12	Кыргыздардын азыркы таркалуу географиясы	ж	о	2	
13	Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин калыптанышы	ж	о	2	

XI. “Кыргызстандын географиясы” дисциплинасынын технологиялык картасы.

Модуль	Ауд	СӨАИ	Лекция		Семинар		СӨАИ		АТ	ЖТ	Жалпы балл
			саат	балл	саат	балл	саат	балл			
I	14	14	7	6	7	10	15	4	106		30
II	16	16	9	6	7	10	15	4	106		30
ЖТ										406	40
Жалпы:	30с	30с	16с	12б	14с	20б	30с	8б	20б	40б	100б
	60с										

XII. «Кыргызстандын географиясы» дисциплинасынын балл чогултуунун картасы.

	Модуль 1 (30б)						Модуль 2 (30б)						ЖТ (40б)		
	УТ1			УТ2			УТ1			УТ2				АТ 2	
	лек	сем	сөаи	лек	сем	сөаи	АТ 1	лек	сем	сөаи	лек	сем			сөаи
	3	5	2	3	5	2	10	3	5	2	3	5	2	10	
Балл	10б			10б			10б	10б			10б			10б	40 б
	Темалар 1-3			Темалар 4-6				Темалар 7-10			Темалар 11-13				

**«Кыргызстандын географиясы» дисциплинасынан компетенциялардын картасы
9-ОН: ЖИК – 1, СИЖМК - 4**

компетенция	лк 1	лк 2	лк 3	лк 4	лк 5	лк 6	лк 7	лк 8	лк 9	лк 10	Лк 11	лк 12	лк 13	
ЖИК - 1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
СИЖМК - 4	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	
	Лк1		Лк 2	Лк 3	Лк 4	Лк 5	Лк 6	Лк 7	Лк 8	Лк 9	Лк 10	Лк1 1	Лк1 2	Лк 13
УТ1	1		1	1					0,5	0,5	0,5	1,5		
УТ2					1	1	1						1	1
Жалпы балл	3			3			3			3				
	Пр 1	Пр 2	Пр 3	Пр 4	Пр 5	Пр 6	Пр 7	Пр 8	Пр 9	Пр 10	Пр 11	Пр 12	Пр 13	
УТ1	2	1,5	1,5				1	1	1	2				
УТ2				2	1,5	1,5						2,5	-	2,5
Жалпы балл	5			5			5			5				
	СӨАИ 1	С 2	С 3	С 4	С 5	С 6	С 7	С 8	С 9	С 10	С 11	С 12	С 13	
УТ1	1	0,5	0,5				0,2	0,2	0,2	1,4				
УТ2				1	0,5	0,5						1	0,5	0,5
Жалпы балл	2			2			2			2				

XIII. Дисциплинанын темаларынын максаттары жана окутуу натыйжалары

Тема	Теманын максаты	Лек	Сем	СӨАИ	Дисциплинаны окутуунун натыйжасы
№ 1. Кыргызстандын физикалык –	Кыргызстандын дүйнөлүк картадан алган ордун билүү	2	2	4	Кесиптик алган билимдердин негизинде Кыргызстандын

географиялык абалы	жана геологиялык түзүлүшүн, кен байлыктарын аныктай билүү				физикалык географиялык абалын аныктап билет
№2. Кыргызстандын климаты жана ички суулары	Кыргызстандын климаты жана ички суулары б-ча билимге ээ болуу	1	1	2	Кыргызстандын климаты жана ички суулары б-ча кеңири билимдерге ээ болот жана колдоно алат.
№3. Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү, физикалык – географиялык райондору	Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрүн аныктай билүү	1	1	2	Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрүн аныктап, физикалык – географиялык райондорго бөлө алат.
№4. Кыргызстандын геоэкологиялык абалы	Кыргызстандын коргоого алынган жайларын билип үйрөнүү	1	1	2	Корук, заказник, улуттук жана табият парктары түшүнүктөрүн аныктап, рекреациялык ресурстардын эл чарбасындагы маанисин аныктай алат.
№5. Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү	Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү боюнча негизги түшүнүктөр жана аныктамаларды окуп үйрөнүү	1	1	2	Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү боюнча түшүнүктөр жана аныктамаларды окуп үйрөнүп, кесиптик ишмердүүлүктө колдоно билет.
№6. Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары	Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары боюнча билимдерге ээ болуу	1	1	2	Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары боюнча билимдерге ээ болуп, миграциялык процесстердин бүгүнкү абалына баа бере алат.
№7. Кыргызстандын өнөр жайы	Кыргызстандын өнөр жайы жана анын структурасы түшүнүгүнө ээ болуу	1	1	3	Кыргызстандын өнөр жайы жана анын структурасынын базар экономикасынын шартында өнүгүү перспективасын аныктай алат.
№8. Кыргызстандын айыл чарбасы	Айыл чарбасынын негизги тармактары түшүнүгүнө ээ болуу	1	1	2	Айыл чарбасынын өнүгүүсүнүн экономикалык – географиялык көйгөйлөрүн анализдей алат.
№9.	Тышкы экономикалык	1	1	2	Тышкы экономикалык байланыштар боюнча

Тышкы экономикалык байланыштары	байланыштардын өнүгүү перспективасы боюнча билимге ээ болуу				кеңири түшүнүккө ээ болуп, иш тажрыйбасында пайдалана билет.
№10. Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү	Байыркы доордогу элдер жана алгачкы кыргыз империясынын түптөөчүсү Угузхандын жүргүзгөн бийлиги боюнча билимге ээ болуу	2	2	2	Бүгүнкү күндөгү анклав, эксклав түшүнүктөрүн толугу менен билип, чек ара маселелерин чечүү боюнча билимдерге ээ болот.
№11. Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары	Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары боюнча билимге ээ болуу	1	1	2	Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары боюнча билимге ээ болуп, турмушта колдоно алат.
№12. Кыргыздардын байыркы жана азыркы таркалуу географиясы	Кыргыз санжырасындагы, тарыхый жазмалардагы жана эпостогу кыргыздардын таркалуусу жөнүндөгү маалыматтарга ээ болуу	1		2	Кыргыздардын байыркы жана азыркы таркалуу географиясы, байыркы Кытай өлкөлөрү боюнча түшүнүккө ээ болуп, анализ жүргүзө алат.
№ 13. Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин дал келиши	Байыркы жана азыркы топонимдер боюнча билимге ээ болуу	2	1	3	Байыркы топонимдер менен азыркы топонимдердин дал келүүсүн аныктай алат.

XIV. «Кыргызстандын географиясы» дисциплинасынын карта компетенциясы.

	Компетенции	Лекция (саат)	Прак (саат)	Сөзгө	Жалпы
	Темы				
1	Кыргызстандын физикалык – географиялык абалы	2	2	4	8
2	Кыргызстандын климаты жана ички суулары	1	1	2	4
3	Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү . Кыргызстандын аймагын физикалык – географиялык райондоштуруу	1	1	2	4

4	Кыргызстандын геоэкологиялык абалы	1	1	2	4
5	Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү	1	1	2	4
6	Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары	1	1	2	4
7	Кыргызстандын өнөр жайы	1	1	3	5
8	Кыргызстандын айыл чарбасы	1	1	2	4
9	Тышкы экономикалык байланыштары	1	1	2	4
10	Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү	2	2	2	6
11	Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары	1	1	2	4
12	Кыргыздардын азыркы таркалуу географиясы	1	1	2	3
13	Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин калыптанышы	1	1	3	6
Жалпы :		15	15	30	60

Дисциплинанын түзүлүшү жана эмгек сыйымдуулугу

Иштин түрү, семестр	күндүзгү
2курс, III - семестр	
Жалпы эмгек сыйымдуулук аудиториялык саат	30саат
Лекция	15саат
Практикалык сабак (семинар)	15саат
Лабораториялык иштер	
Өз алдынча иштер Рефераттар (бар болсо)	30саат
Өз алдынча даярдануу (теориялык материалды өз алдынча окуу, практикалык сабактарга текшерүүлөргө ж.б. даярдануу).	+ студенттин тандоосу боюнча аткарылуучу СӨАИ
Жалпы:	60 саат
Текшерүүнүн түрлөрү (атагыла).	№1 модулдук текшерүү, III-сем., №2 модулдук текшерүү III-семестр
Жыйынтыктоочу текшерүүнүн түрү	Экзамен III - семестр

XV. «Кыргызстандын географиясы» дисциплинасынын тематикалык планы

№	Өтүлүүчү темалар	Аудитор. сабак			СӨАИ	Колдон. технология	Баалоо каражаты
		БААРЫ	Лекция	Прак.			
	3-семестр						
	Модуль 1.						

1	Кыргызстандын физикалык – географиялык абалы	8	2	2	4	ЛА, ПР	ДП, РБ
2	Кыргызстандын климаты жана ички суулары	4	1	1	2	КТ, ПЛ	КГ, Т.
3	Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү . Кыргызстандын аймагын физикалык – географиялык райондоштуруу	4	1	1	2	Д, МКС	Э, С.
4	Кыргызстандын геоэкологиялык абалы	4	1	1	2	ПЛ, Д	КТ, ДП
5	Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү	4	1	1	2	ЛА, ПР	ДЭВ, С
6	Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары	4	1	1	2	Д, ЛА	МЧ, КИ.
	жыйынтык Модуль 1	28	7	7	14		
	Модуль 2						
7	Кыргызстандын өнөр жайы	5	1	1	3	МКС, ЛА	МЧ, ДП
8	Кыргызстандын айыл чарбасы	4	1	1	2	ПР, Д, ЛА	КГ, ДЭВ.
9	Тышкы экономикалык байланыштары	4	1	1	2	ЛА, Д	ПР, Э.
10	Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү.	6	2	2	2	ЛА, Д	ЭБК
11	Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары	4	1	1	2	ЛА, Д	ББКБ
12	Кыргыздардын байыркы жана азыркы таркалуу географиясы	3	1	1	2	ЛА, Д	МКС
13	Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин калыптанышы	6	1	1	3	ЛА, Д	Т, ЭБК
	жыйынтык Модуль 2	32	8	8	16		
	Жалпы :	60	15	15	30		

XVI. Сабактардын жалпы календардык-тематикалык планы

Лекциялык сабактын тематикалык планы

№	Темалардын аталышы	саат	Текшерүүнүн усулу	балл	Жумалар б-ча бөлүнүшү	эскертүү
1-модуль						
1.	Кыргызстандын физикалык – географиялык абалы	2	Суроо-жооп	1	1-жума 2-жума	
2.	Кыргызстандын климаты жана ички суулары	1	Суроо-жооп	1	3-жума	
3.	Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү. Кыргызстандын аймагын физикалык – географиялык райондоштуруу	1	карта менен иштөө	1	4-жума	

4	Кыргызстандын геоэкологиялык абалы	1	Суроо-жооп карта менен иштөө	1	5-жума	
5.	Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү	1	Суроо-жооп	1	6-жума	
6	Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары	1	Суроо-жооп топтор менен иштөө. презентация	1	7-жума	
2-модуль						
8.	Кыргызстандын өнөр жайы	1	Суроо-жооп практикалык иш	0,5	8-жума	
9.	Кыргызстандын айыл чарбасы	1	Суроо-жооп. карта менен иштөө	0,5	9-жума	
10.	Тышкы экономикалык байланыштары	1	суроо-жооп атлас, карта менен иштөө	0,5	10-жума	
11	Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү.	2	атлас, карта менен иштөө	1,5	11-12- жума	
12	Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары	1	Суроо-жооп практикалык иш	1	13-жума	
13	Кыргыздардын азыркы таркалуу географиясы	1	Суроо-жооп. карта менен иштөө	1	14-жума	
14	Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин калыптанышы	1	суроо-жооп атлас, карта менен иштөө	1	15-жума	
	Баары :	15				

Практикалык сабактын тематикалык планы

№	Темалардын аталышы	саат	Текшерүү-нүн усулу	балл	Жумалар б-ча бөлүнүшү	эскертүү
1-модуль						
1.	Кыргызстандын физикалык – географиялык абалы	2	Суроо-жооп	2	1-2- жума	
2.	Кыргызстандын климаты жана ички суулары	1	Суроо-жооп	1,5	3-жума	
3.	Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү . Кыргызстандын аймагын физикалык – географиялык райондоштуруу	1	Карта менен иштөө	1,5	4-жума	

4	Кыргызстандын геоэкологиялык абалы	1	Суроо-жооп карта менен иштөө	2	5-жума	
5.	Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү	1	Суроо-жооп	1,5	6-жума	
6	Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары	1	Суроо-жооп топтор менен иштөө. презентация	1,5	7-жума	
2-модуль						
8.	Кыргызстандын өнөр жайы	1	Суроо-жооп практикалык иш	1	8-жума	
9.	Кыргызстандын айыл чарбасы	1	Суроо-жооп. карта менен иштөө	1	9-жума	
10.	Тышкы экономикалык байланыштары	1	суроо-жооп атлас, карта менен иштөө	1	10-жума	
11	Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү.	2	атлас, карта менен иштөө	2	11-12- жума	
12	Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү, жазмалары	1	Суроо-жооп практикалык иш	2,5	13-жума	
13	Кыргыздардын азыркы таркалуу географиясы	1	суроо-жооп атлас, карта менен иштөө	2,5	14-жума	
14	Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин калыптанышы	1				
	Баары:	15				

№	Темаларынын аталышы	Лекция	компетенциялар
	№ 1. Кыргызстандын физикалык – географиялык абалы План: 1. Курстун максаты жана милдеттери. 2. Кыргызстандын географиялык орду жана чек аралары. 3. Географиялык изилдөөлөр. 4. Орографиясы жана рельефи. 5. Геологиялык түзүлүшү жана кен байлыктары. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [9] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргызстандын дүйнөлүк картадан алган орду, чек арасы, четки точкалары 2. Демаркация жана делимитация маселелери 3. Кыргызстандын географиясы боюнча географиялык изилдөөлөр, окумуштуулардын салымы	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

	4. Орографиясы , рельефинин өзгөчөлүгү 5. Геологиялык түзүлүшү. Кен байлыктары, жайгашкан жери, эл чарбасындагы ролу		
2	№ 2. Кыргызстандын климаты жана ички суулары План: 1. Кыргызстандын аймактарынын климаттык шарттары. 2. Климатты пайда кылуучу факторлор жана алардын чарбага тийгизген таасири. 3. Мөңгүлөр жана түбөлүк тоңдор, алардын таркалуу аймактары. 4. Дарыялардын, көлдөрдүн, жер астындагы суулардын жана булактардын чарбалык мааниси. 5. Суу сактагычтары. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [9,21] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргызстандын аймактарынын климаттык өзгөчөлүктөрү. 2. Бүгүнкү күндөгү мөңгүлөрдүн абалы жана эл чарбасында колдонулушу 3. Дарыялар, көлдөр, жер астындагы суулардын жана булактардын мааниси жана өзгөчөлүгү 4. Суу сактагычтардын заман талабына жараша курулушу жана өлкөнүн экономикасындагы алган орду	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
3	№ 3. Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү. Кыргызстандын аймагын физикалык – географиялык райондоштуруу План: 1. Кыргызстандын топурагынын негизги типтери. 2. Өсүмдүктөрү. Өсүмдүктөрдүн бийиктик алкактуулук боюнча таркалуусу. 3. Өсүмдүк, топурак катмарынын жана жаныбарлар дүйнөсүнүн чарбадагы мааниси жана адам баласынын чарбалык иш аракетинин натыйжасында өзгөрүүсү. 4. Кыргызстандын физикалык–географиялык областтары жана провинциялары. Алардын ландшафттык өзгөчөлүктөрү. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [9] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргызстандын топурагынын бийиктик алкактуулук боюнча жайгашуусу 2. Кыргызстандын өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсүнүн өзгөчөлүгү 3. Кыргызстандын физикалык – географиялык областтарынын картадан алган орду 4. Кыргызстандагы ландшафттык өзгөчөлүктөр жана анын мааниси	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
4	№ 4. Кыргызстандын геоэкологиялык абалы План:	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

	1. Кыргызстандын өзгөчө корголуучу аймактары: коруктар, заказниктер, улуттук жана табият парктары. 2. Сейрек жана жоголуп бара жаткан, кызыл китепке кирген өсүмдүктөрдүн жана жаныбарлардын түрлөрү. 3. Рекреациялык ресурстары жана табиятын коргоо көйгөйлөрү. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [9, 13] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргызстандын өзгөчө коргоого алынган аймактарынын картадан алган орду 2. Корук, заказник, улуттук жана табият парктарынын айырмасы 3. Кызыл китепке киргизилген өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсүнүн цифралык көрсөткүчтөрүнүн мурдагы жана азыркы өзгөчөлүгү 4. Рекреациялык ресурстардын эл чарбасындагы мааниси 5. Табиятты коргоонун көйгөйлөрүнүн рынок шартында күч алуусу		
5	№ 5. Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү План: 1. Областтарга, шаарларга, райондорго мүнөздөмө. 2. Алардын адистешүүсүнүн себептери. 3. Келечеги. Адабияттар. Негизи: [2, 6] Кошумча: [9, 20] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Областтар, шаарлар, райондордун Кыргызстандын картасында алган орду 2. Ар бир областтын, шаардын, райондун эл чарбасында адистешүүсү. Адистешүүнүн негизги критерийлери 3. Шаар, район статустарынын мааниси	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
6	№ 6. Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары План: 1. Калкы жана эмгек ресурстары. 2. Калктын саны жана динамикасы. 3. Калктын табигый өсүшү жана механикалык кыймылы, жыштыгы, улуттук жана социалдык курамы. 4. Миграциялык процесстер. Адабияттар. Негизи: [2, 6] Кошумча: [8, 26] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргызстандын калкынын саны 2. Эмгекке жарамдуулар жана эмгекке жарамсыздар 3. Калктын табигый өсүшү, механикалык кыймылы, жыштыгы, улуттук жана социалдык курамынын жыл аралыгында өзгөрүүсү 4. Миграциялык процесстердин бүгүнкү күндөгү абалы	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
7	№ 7. Кыргызстандын өнөр жайы План: 1. КРнын өнөр жайынын өнүгүү тарыхы.	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

	2.Базар экономикасынын шартында өнөр жайдын өнүгүүсүнүн перспективасы жана структуралык өзгөрүүсү. 3.Отун–энергетика өнөр жайы. 4.Электростанциялардын типтери жана экономикалык эффективдүүлүгү. 5.Республикадагы эң чоң электростанциялар. 6.Электрэнергетиканын өнүгүү көйгөйлөрү, жайгашуусу жана гидроэнергетиканы комплекстик негиздөө. 7.Тамак – аш өнөр жайы менен айыл чарбасынын байланышы. 8.Жеңил өнөр жайынын негизги тармактары (текстиль, кийим тигүү, бут кийим, тери булгаары) жана алардын жайгашуу өзгөчөлүктөрү. Адабияттар. Негизи: [2, 6] Кошумча: [8, 19] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргызстанда жайгашкан эл чарбасынын өндүрүштүк жана өндүрүштүк эмес тармактары 2. Өнөр жайлардын жайгашуусу жана бүгүнкү күндөгү абалы 3. Өнөр жайдын өнүгүүсүндөгү негизги көйгөйлөр жана аны чечүүнүн жолдору		
8	№ 8. Кыргызстандын айыл чарбасы План: 1.Жер фонду. 2.Айыл чарбасынын негизги тармактары жана анын жайгашуусу. 3.Мал чарбачылык. 4.Республиканын экономикасында мал чарбачылыктын жана жер иштетүүчүлүктүн мааниси. 5.Айыл чарбасынын өнүгүүсүнүн экономикалык–географиялык көйгөйлөрү. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [10,13, 19] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Базар экономикасынын шартында айыл чарбасынын абалы жана келечеги 2. Өлкөнүн экономикасында дыйканчылыктын жана мал чарбачылыктын мааниси 3. Айыл чарбасындагы негизги көйгөйлөрдү чечүүнүн жолдору	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
9	№ 9. Тышкы экономикалык байланыштары 1.Тышкы экономикалык байланыштары. 2.Чет элдик инвестициялар. 3.Тышкы экономикалык байланыштардын өнүгүү перспективасы. 4.Транспорту. Адабияттар. Негизи: [2, 6] Кошумча: [8, 19] Текшерүү үчүн суроолор:	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

	1. Кыргызстандын бүгүнкү күндөгү тышкы экономикалык байланыштары 2. Чет элдик инвестициялардын келүүсүнүн абалы 3. Транспорттун түрлөрүнүн Кыргызстанда өнүгүүсү		
10	№ 10. Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү. План: 1. Сактар. Дах (Дай) сактары. Раука сактары. Тур сактары. Тиграхауд сактары. Хаома сактары. Орто карибант сактары. Массaget сактары. Арий сактары. Тажиктер. Татала. Маймундар. Тарсалар. 2. Угузхан түптөгөн алгачкы империянын географиясы 3. Өгүз каган доорунун географиясы 4. Аттила доорундагы империянын географиясы. 5. Манас доорунун географиясы 6. 8–9 кк. Кыргыздардын географиясы 7. Падышалык Россия мезгилиндеги Орто Азиянын географиясы 8. Кыргызстандын азыркы географиясы. Чек ара маселеси, анклавдар. 9. Байыркы Кытай өлкөлөрү. Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [1, 3, 4] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Байыркы доорлордогу элдер жана кыргыз империясынын түптөөчүсү Угузхандын басып алган жерлери 2. Өгүз каган, Аттила, Манас доорундагы кыргыз империясынын аймактары. Аймактардын кыскарып барышы анын далилдери. 8–9 кк. Кыргыз жеринин географиясы. 3. Падышалык Россия мезгилиндеги Кыргыз мамлекетинин абалы 4. Бүгүнкү күндөгү чек ара маселелери, анклав, эксклав түшүнүктөрү	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
11	№ 11. Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү жана жазмалары План: 1. Кыргыздардын философиясы. Илимий түшүнүктөрү. Нурлар жөнүндөгү түшүнүктөрү. 2. Убакыт өлчөмдөрү жөнүндөгү түшүнүктөрү. 3. Аалам жөнүндөгү түшүнүктөрү. Жердин өнүгүүсү жөнүндөгү түшүнүктөрү. 4. Жыл мезгилдери жөнүндөгү түшүнүктөрү. Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [11, 12] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргыздардын философиясындагы негизги түшүнүктөр менен илимий түшүнүктөрдүн мааниси	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

	2. Убакыт, Аалам, Жер түшүнүктөрүнүн келип чыгышы жана колдонулушу 3. Жыл мезгилдери түшүнүктөрүнүн пайда болушу		
12	№ 12. Кыргыздардын байыркы жана азыркы таркалуу географиясы План: 1. Кыргыз санжырасындагы, эпостогу кыргыздардын таркалышы боюнча маалыматтар. Кыргыз санжырасы. Төбөй (Туба) кыргыздары, Тарбагатай (Оркошор) кыргыздары, Шукшу кыргыздары, Алтай кыргыздары, Хейлунцзян кыргыздары, Иле кыргыздары, Бөрү талаа кыргыздары, Талды-Коргон кыргыздары, Хайлар кыргыздары, Лобнор кыргыздары, Санжы кыргыздары, Сары-Кол кыргыздары, Турфан кыргыздары, Хубулай кыргыздары, Кумул кыргыздары, Тебит кыргыздары, Байын-Гол кыргыздары, Кем-Алай (Гималай) кыргыздары, Памир кыргыздары, Тибеттеги Алайкуу кыргыздары, Каспан-Тоо (Наньшань) кыргыздары, Кызыл-Суу кыргыздары, Бай-Башсугум кыргыздары, Хотен кыргыздары, Непалдагы Бакай уруусу, Башкортстан кыргыздары, Ооганстан кыргыздары, Жерге-Тал кыргыздары, Жызак кыргыздары, Курама-Тоо кыргыздары, Аргун (Аргун) кыргыздары, Эне-Сай кыргыздары, Кыргыз-Көл (Хырхыз-Нор) кыргыздары, Сунга-Тоо кыргыздары, Кичи Ала-Тоо кыргыздары, Туркия кыргыздары, Азирети-Тоо кыргыздары, Хакасия кыргыздары. Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [2, 6, 15] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Кыргыз санжырасындагы, тарыхый жазмалардагы жана эпостогу кыргыздардын таркалуусу жөнүндөгү маалыматтардын азыркы мезгилдеги изилдөөлөргө дал келиши. 2. Кыргыздардын Азиядагы азыркы таркалуу абалы жана себептери.	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
13	№ 13. Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин дал келиши. План: 1. Саякбайдын жана Сагынбайдын жаңы илимий варианттагы нег. изги топонимдери. 2. Ж.Мамайдын, Кыдыралынын вариантындагы топонимдер. Алыскы өлкөлөрдөгү топонимдер. Түндүк Америкадагы кыргыз топонимдер. Батыш Сибирдеги топонимдер. Ортоңку Сибирдеги топонимдер. Монголияга чектеш аймактагы топонимдер. Орол тоодогу топонимдер. 3. Көчүү жолдору. Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [17] Текшерүү үчүн суроолор: 1. Байыркы топонимдер жана азыркы топонимдер менен дал келиши.	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

	2. Евразиядагы кыргыз топонимдеринин таркалуусунун себептери. 3. Тарыхый жазмалардагы топонимдердин азыркы топонимдер менен окшоштугу жана айырмачылыгы		
	Баары :	15	

Темаларынын аталышы	Практ	компетенциялар
№ 1. Кыргызстандын физикалык – географиялык абалы План: 1.Курстун максаты жана милдеттерин аныктагыла 2.Кыргызстандын географиялык ордун жана чек араларын аныктап, чек ара маселелерине анализ бергиле 3. Демаркация жана делимитация түшүнүктөрүнө мисал келтиргиле 4.Географиялык изилдөөлөр боюнча маалымат берип, кыргыз окумуштууларынын жасаган иштерине баа бергиле 5.Орографиясы жана рельефинин негизги өзгөчөлүктөрүн тактагыла, четки точкаларын аныктагыла 6.Геологиялык түзүлүшү жана кен байлыктарын аныктап, заман талабына жараша иштетилишине, колдонулушуна анализ жүргүзгүлө Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [9] Текшерүүнүн формасы : Т схема, класстер	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 2. Кыргызстандын климаты жана ички суулары План : 1.Кыргызстандын аймагында климаттык алкактардын жайгашуусун, бийиктик алкактуулук боюнча өзгөрүүсүн аныктагыла 2.Климатты пайда кылуучу факторлор жана алардын чарбага тийгизген таасирине анализ бергиле 3.Мөңгүлөр жана түбөлүк тоңдор, алардын таркалуу аймактарын картадан тактагыла 4.Дарыялардын, көлдөрдүн, жер астындагы суулардын жана булактардын чарбалык маанисин аныктап, бүгүнкү күндөгү абалына баа бергиле 5.Суу сактагычтардын өнөр жайда колдонулушуна анализ жүргүзгүлө Адабияттар. Негизи: [2, 5,6] Кошумча: [9, 21] Текшерүүнүн формасы: Жөргөмүш диаграммасы, Блумдун ромашкасы	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 3. Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү. Кыргызстандын аймагын физикалык – географиялык райондоштуруу План: 1.Кыргызстандын топурагынын негизги типтерин аныктагыла 2.Өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсүнө баа бергиле 3.Өсүмдүктөрдүн бийиктик алкактуулук боюнча таркалуусун аныктагыла	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

4.Өсүмдүк, топурак катмарынын жана жаныбарлар дүйнөсүнүн чарбадагы маанисин аныктап, адам баласынын чарбалык иш аракетинин натыйжасында өзгөрүүсүнө анализ жүргүзгүлө. 5.Кыргызстандын физикалык – географиялык областтары жана провинцияларына мүнөздөмө бергиле. 6. Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрүн аныктагыла. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [9] Текшерүүнүн формасы: Эки баскычтуу күндөлүктү толтуруу		
№ 4. Кыргызстандын геоэкологиялык абалы План: 1.Кыргызстандын өзгөчө корголуучу аймактарынын картадан алган ордун аныктагыла. 2.Коруктар. Заказниктер. Улуттук жана табият парктары деген түшүнүктөргө мүнөздөмө берип, айырмачылыгын тапкыла 3.Сейрек жана жоголуп бара жаткан, кызыл китепке кирген өсүмдүктөрдүн жана жаныбарлардын түрлөрүн аныктап, маалымат даярдагыла. 4.Рекреациялык ресурстардын эл чарбасындагы маанисине анализ жүргүзгүлө. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [9,13] Текшерүүнүн формасы : Презентация	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 5. Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү План: 1. Областтар, шаарлар, райондордун Кыргызстандын картасында алган ордун аныктагыла. 2.Ар бир областтын, шаардын, райондун эл чарбасында адистешүүсүн аныктап, адистешүүнүн негизги критерийлерине мүнөздөмө бергиле. 3.Шаар, район статустарынын айырмасын аныктагыла. Адабияттар. Негизи: [2, 6] Кошумча: [9, 20] Текшерүүнүн формасы : Презентация	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 6. Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары План: 1.Калкы жана эмгек ресурстарын аныктап, эмгекке жарамдуулар жана эмгекке жарамсыздар түшүнүктөрүн тактагыла. 2. Калктын саны жана динамикасына анализ жүргүзгүлө. 3.Калктын табигый өсүшү жана механикалык кыймылы, жыштыгы, улуттук жана социалдык курамына баа бергиле. 4.Миграциялык процесстердин бүгүнкү күндөгү абалына анализ бергиле, себептерин аныктагыла. Адабияттар.	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

Негизи: [2, 6] Кошумча: [8, 26] Текшерүүнүн формасы: Класстер. Э.Венндин диаграммасы		
№ 7. Кыргызстандын өнөр жайы План: 1. КРнын өнөр жайынын өнүгүү тарыхына мүнөздөмө бергиле. 2. Базар экономикасынын шартында өнөр жайдын өнүгүүсүнүн перспективасы жана структуралык өзгөрүүсүнө анализ жүргүзгүлө. 3. Отун – энергетика өнөр жайынын бүгүнкү күндөгү абалына баа бергиле. 4. Электростанциялардын типтери жана экономикалык эффективдүүлүгүн аныктагыла. 5. Республикадагы эң чоң электростанцияларды атагыла. 6. Электроэнергетиканын өнүгүү көйгөйлөрүн аныктап, жайгашуусуна көңүл бургула . 7. Тамак – аш өнөр жайы менен айыл чарбасынын байланышынын схемасын түзгүлө . 8. Жеңил өнөр жайынын негизги тармактарынын (текстиль, кийим тигүү, бут кийим, тери булгаары) бүгүнкү күндөгү абалына баа берип, дүйнөлүк рынокто алган ордун аныктагыла. Адабияттар. Негизи: [2, 6] Кошумча: [8, 19] Текшерүүнүн формасы: Концептуалдык таблица	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 8. Кыргызстандын айыл чарбасы План: 1. Республиканын экономикасында дыйканчылыктын, мал чарбачылыктын жана жер иштетүүчүлүктүн бүгүнкү күндөгү абалына баа бергиле. 2. Айыл чарбасынын өнүгүүсүнүн экономикалык – географиялык көйгөйлөрү боюнча анализ жүргүзгүлө. Адабияттар. Негизи: [2, 5, 6] Кошумча: [10, 13, 19] Текшерүүнүн формасы : Т.схема. Эки баскычтуу күндөлүк	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 9. Тышкы экономикалык байланыштары План: 1. Тышкы экономикалык байланыштардын бүгүнкү күндөгү абалына баа бергиле. 2. Чет элдик инвестициялардын Кыргызстанга келүүсү боюнча анализ жүргүзгүлө. 3. Тышкы экономикалык байланыштардын өнүгүү перспективасын аныктагыла. 4. Транспорттун кайсы түрлөрү Кыргызстанда өнүккөндүгүн аныктагыла . Адабияттар. Негизи: [2, 6] Кошумча: [8,19]	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

Текшерүүнүн формасы: Жөргөмүш диаграммасы		
№ 10. Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү. План: 1. Сак уруулары менен байыркы кыргыз урууларынын бирдиктүүлүгүн аныктагыла, алардын таркалуу аймагын изилдегиле. 2. Байыркы доордо кыргыздар менен коңшулаш жашаган элдердин аймактарын аныктагыла 3. Кыргызстандын азыркы географиясына, б.а. чек ара маселесине анализ жүргүзгүлө. 4. Анклав, эксклав түшүнүктөрүнө мүнөздөмө бергиле. 5. Байыркы Кытай өлкөлөрүнө анализ бергиле. Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [1, 3, 4] Текшерүүнүн формасы: Класстер, Жөргөмүш диаграммасы	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 11. Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү жана жазмалары План: 1. Нур жөнүндөгү түшүнүктөргө анализ жүргүзгүлө. 2. Кыргыздардын философиялык түшүнүктөрүн аныктап тактагыла 3. Убакыт өлчөмдөрү түшүнүгүнө анализ жасагыла жана мисал келтиргиле. 4. Астрономиялык түшүнүктөрдүн турмушта колдонулушуна мисал келтиргиле. 5. “Энергетикалык байламталардын” бүгүнкү күндө илимде алган ордуна анализ жүргүзгүлө. Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [11, 12] Текшерүүнүн формасы : Э. Венндин диаграммасы. Концептуалдык таблица	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4
№ 12. Кыргыздардын байыркы жана азыркы таркалуу географиясы План: 1. Кыргыз санжырасындагы, эпостогу кыргыздардын таркалышы боюнча маалыматтар. Кыргыз санжырасы. Төбөй (Туба) кыргыздары, Тарбагатай (Оркошор) кыргыздары, Шукшу кыргыздары, Алтай кыргыздары, Хейлунцзян кыргыздары, Иле кыргыздары, Бөрү талаа кыргыздары, Талды-Коргон кыргыздары, Хайлар кыргыздары, Лобнор кыргыздары, Санжы кыргыздары, Сары-Кол кыргыздары, Турфан кыргыздары, Хубулай кыргыздары, Кумул кыргыздары, Тебит кыргыздары, Байын-Гол кыргыздары, Кем-Алай (Гималай) кыргыздары, Памир кыргыздары, Тибеттеги Алайкуу кыргыздары, Каспан–Тоо (Наньшань) кыргыздары, Кызыл–Суу кыргыздары, Бай-Башсугум кыргыздары, Хотен кыргыздары, Непалдагы Бакай уруусу, Башкортстан кыргыздары, Ооганстан кыргыздары, Жерге-Тал	1	ЖИК – 1, СИЖМК - 4

кыргыздары, Жызак кыргыздары, Курама-Тоо кыргыздары, Аргун (Аргун) кыргыздары, Эне-Сай кыргыздары, Кыргыз-Көл (Хырхыз-Нор) кыргыздары, Сунга–Тоо кыргыздары, Кичи Ала-Тоо кыргыздары, Туркия кыргыздары, Азирети-Тоо кыргыздары, Хакасия кыргыздары. Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [2, 6, 15] Текшерүүнүн формасы : Класстер. Жөргөмүш диаграммасы		
№ 13. Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин дал келиши План: 1.Саякбайдын жана Сагынбайдын варианттарындагы топонимдер боюнча анализ жүргүзүлө. Аларды азыркы топонимдерге салыштыргыла. 2.Илимий варианттагы Ж.Мамайдын вариантындагы жана Кыдыралынын вариантындагы топонимдердин окшоштугу, айырмачылыгы боюнча салыштыруу жүргүзүлө Адабияттар. Негизи: [1, 3, 4] Кошумча: [17] Текшерүүнүн формасы : Презентация	1	
Баары:	15	

Темаларынын аталышы Өз алдынча аткарылуучу иш боюнча берилүүчү тапшырма	СӨАИ	компетенциялар	Түрү
№ 1. Кыргызстандын физикалык – географиялык абалы -КРнын географиялык ордун аныктап, чек ара маселелери боюнча анализ жүргүзүлө; -КРнын кен байлыктары, алардын жайгашкан орду боюнча анализ жүргүзүп, келечектеги запасына баа бергиле; -КРнда жүргүзүлүп жаткан демаркация жана делимитация маселелери боюнча салыштырмалуу анализ жүргүзүлө	4	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Доклад
№ 2. Кыргызстандын климаты жана ички суулары -Мөңгүлөр жана алардын запасынын өлкөнүн экономикасындагы ордун аныктагыла; -Дарыялардын, көлдөрдүн, жер астындагы суулардын жана булактардын эл чарбасындагы маанисине баа бергиле.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Реферат
№ 3. Кыргызстандын ландшафттык өзгөчөлүктөрү. Кыргызстандын аймагын физикалык – географиялык райондоштуруу -Өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсүнүн бийиктик алкактуулук боюнча таркалуусуна анализ жүргүзүлө.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Доклад
№ 4. Кыргызстандын геоэкологиялык абалы -Кыргызстанда өзгөчө коргоого алынган аймактар: коруктар, заказниктер, улуттук жана табият парктарынын азыркы абалына баа бергиле;	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Реферат Презентация

-Рекреациялык ресурстардын өлкөнүн экономикасындагы ордун аныктагыла.			
№ 5. Кыргызстандын саясий административдик бөлүнүшү -Өлкөнүн экономикасынын өнүгүүсүндө саясий административдик бөлүнүүнүн ордун аныктагыла	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Презентация
№ 6. Кыргызстандын калкы жана эмгек ресурстары -Азыркы мезгилдеги миграциялык процесстердин жүрүүсү боюнча анализ жүргүзгүлө; -КРнда жүргүзүлүп жаткан демографиялык саясаттын мазмунун аныктагыла.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Реферат Презентация
№ 7. Кыргызстандын өнөр жайы -Базар экономикасынын шартында өнөр жайдын өнүгүүсүнүн перспективасы жана структуралык өзгөрүүсү боюнча анализ жүргүзгүлө; -Жеңил өнөр жайынын азыркы мезгилдеги өнүгүүсү жана алардын жайгашуу өзгөчөлүктөрү боюнча маалымат даярдагыла.	3	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Доклад
№ 8. Кыргызстандын айыл чарбасы -Айыл чарбасынын өнүгүүсүнүн экономикалык географиялык көйгөйлөрү боюнча анализ жүргүзгүлө.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Реферат
№ 9. Тышкы экономикалык байланыштары -Чет элдик инвестициялардын Кыргызстанга келүүсүнүн абалы боюнча салыштырмалуу анализ жүргүзгүлө.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Доклад
№ 10. Тарыхый географиясы, империясы, каганаттары, хандыктары. Байыркы Кытай өлкөлөрү. -Бүгүнкү күндөгү анклав, эксклав маселелери боюнча башка өлкөлөр менен салыштыруу жүргүзгүлө; -Кыргыздын жеринин кыскарып барышы боюнча анализ жүргүзгүлө.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Доклад
№ 11. Кыргыздардын философиясы, илимий түшүнүктөрү жана жазмалары -Кыргыздардын философиялык ой түшүнүктөрүнүн байыркы мезгилдеги жана азыркы мезгилдеги колдонулушу боюнча салыштырмалуу анализ жүргүзгүлө.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Реферат
№ 12. Кыргыздардын байыркы жана азыркы таркалуу географиясы -Кыргыздардын Азиядагы азыркы таркалуу абалы жана анын себептери боюнча анализ жүргүзүп, ордун тактагыла.	2	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Реферат
№ 13. Көчүү жолдору. Байыркы жана азыркы топонимдердин дал келиши -Евроазиядагы кыргыз топонимдеринин таркалуусунун себептерин аныктап, азыркы мезгилдеги колдонулушу боюнча анализ жүргүзгүлө.	3	ЖИК – 1, СИЖМК - 4	Реферат
Баары :	30		

XVII. Билим берүү технологиялары

Шарттуу түрдө кыскартылган сөздөр:

1. ЛВЗ – Лекция – визуализация
2. МЧ – Мээ чабуулу
3. Пр – Презентация
4. ЛА – Лекция – аңгемелешүү
5. КС – Контролдук суроолор

6. КИ – Контролдук иш
7. ПЛ – Проблемалык лекция
8. Д – Дискуссия
9. К – Коллоквиум
10. КГ – Кичи группа
11. Т – Тест
12. ТС – Тегерек стол
13. Р – Реферат
14. МКС – Метод «кейс – стадии»
15. Д Э.В. – Диаграмма Эйлера Венна
16. РБ – Ромашка Блум
17. ДП – Диаграмма Паук
18. Т- Тсхема
19. КТ – Концептуалдык таблица
20. С – Синквэйн
21. Э – Эссе
22. ЭБК – Эки баскычтуу күндөлүк

Негизги адабияттар:

1. Манас эпосунун варианттары
2. Кыргызстандын географиясы. Энциклопедиялык окуу куралы. Бишкек-2004
3. К.Матикеев. Кыргыз, Манас жана тарыхый география. Бишкек-2012.
4. К.Матикеев, Курманали кызы М. Кыргыздардын тарыхый географиясы. Бишкек-2019.
5. Кадыркулов М.К. Кыргызстандын физикалык географиясы. Окуу китеби. Бишкек-2012.
6. Низамиев А.Г., Ахмедов Р.Ш., Низамиев Р.Г., Кыргызстандын географиясы. Кыскача маалыматнаама. Ош-2006

Кошумча адабияттар:

1. Бернштам А.Н. История кыргызов и Кыргызстана с древних времен до монгольского нашествия. М-Л-1947
2. Пьянков Б. Саки (содержание понятия). М-1968.
3. Бартольд В.В. Киргизы. М:-1963.
4. Маанаев Э. Кыргыз элинин этникалык тарыхы. Бишкек-2008
5. Древняя Сибирь 1-2т., М-1968
6. Ахундов А.Г. История кипчаков. Баку-1972
7. Фазалах Рашидин Огуз наме Котормо, Баку-1989, интернет сайт
8. Экономика Кыргызской Республики. Учебное пособие. Бишкек-1997
9. Атлас Киргизской Советской Социалистической Республики. М-1987.
10. Исаев А.А. Формирование и развитие агропромышленного комплекса Киргизии-Фрунзе-1995
11. Гумилев Л.Н. Древние тюрки. М-2002.
12. Ж.ДабяШинжандын карта эстеликтери. Урумчу-2003.
13. Митрополит Бишкекский и Среднеазиатский Владимир Земля потомков Патриарха тюрки. М-2002.

14. Мусаев К. История великой кыргыз-кыпчакской империи. Бишкек-2002.
15. Плоских В., Мокрынин В. Кыргызстандан тышкаркы кыргыздар. Бишкек-1990.
16. Байтур А. Кыргыз тарыхынын лекциялары. Бишкек-1992.
17. Физическая география Кыргызстана. (Аламанов С.К. и др.), Бишкек-2013
18. Социально-экономическое развитие Кыргызстана и прогноз. Бишкек-2000.
19. Э.К.Алайчиев. Кыргызстандын түштүк аймагындагы демографиялык маселелер. Ош-2011.
20. Рязанцева З.А. Климат Киргизской ССР Фрунзе-1965.